

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3092/2016. (V. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.997/2014/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.609/2013/11. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22.956/2012/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A panaszos – jogi képviselője útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Kfv.I.35.033/2014/4. számú, felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.609/2013/11. számú, másodfokú eljárásban meghozott jogerős ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22.956/2012/16. számú, elsőfokú eljárásban meghozott ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mely bírósági döntéseket az indítványozó mint a megsemmisíteni kért határozatok alapjául szolgáló, egyesületi közgyűlési (őt az egyesületből fegyelmi eljárásban kizáró) határozat megsemmisítése iránt indított bírósági eljárás felperese az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével (a véleménynyilvánítás szabadságához való joggal), az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésével (az egyesüléshez való joggal), továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével (a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal) tart ellentétesnek.
- [2] 2. Az indítványozó – fegyelmi eljárásban történt kizárásáig – egy egyesület (a továbbiakban: „Liga”, vagy „egyesület”) tagja, valamint egyik alapszervezetének vezetője volt. Az indítványozó felperesként 2006–2009 között számos pert indított a Ligával szemben, annak különböző testületi (különösen közgyűlési, valamint elnökségi) döntéseinek megsemmisítése iránt. Ezek közül a Fővárosi Törvényszék az első három perben a kereseti kérelmei egy részének helyt adott (az egyesületi döntéseket mindegyik esetben formai okból megsemmisítve), más részét elutasította; az utolsó két perben kereseti kérelmei mindegyikét elutasította.
- [3] A jelen panasz alapjául szolgáló per előzményei a következők. 2007. április 24-én a Liga pályázatot nyújtott be a Nemzeti Civil Alapprogram (a továbbiakban: NCA) Országos Hatáskörű Civil Szervezetek Támogatásának Kollégiumához, melynek egyik feltétele volt, hogy a pályázó rendelkezzen a 2005. évre vonatkozóan közhasznúsági jelentéssel. A közhasznúsági jelentés elfogadására az egyesület közgyűlése volt jogosult, amely erről 2006. augusztus 31-én döntött, az erről rendelkező közgyűlési határozatot (a közgyűlés megtartásának formailag meg nem felelő volta miatt) azonban később a Fővárosi Bíróság 29.P.24.824/2006/23. számú ítéletével megsemmisítette. 2009. szeptember 15-én az indítványozó általános bejelentést tett az NCA-hoz, melynek alapján az NCA tájékozódott a Fővárosi Törvényszéknél. Az NCA kérelmére a Fővárosi Törvényszék azt a tájékoztatást adta, hogy a kérdéses közgyűlés összes határozatát, így a közhasznúsági jelentés elfogadásáról szólót is, megsemmisítette. Az okiratban az állt, hogy a bíróság az ítéletét 2006. november 23-án hozta meg, de az csak 2008. január 15-én emelkedett jogerőre. E vonatkozásban egy dátumelírási hiba miatt adott a bíróság az NCA-nak téves tájékoztatást, mivel az ítélet kiadmányain – az indítványozó mint az ezen ítélet alapjául szolgáló per felperese által is tudottan – az ítélet meghozatalának napjaként 2006. november 23. szerepel, az ítéletet azonban nem akkor, hanem 2007. november 23-án hozta meg a bíróság. Mivel az NCA az indítványozó felhívására az indítványozó által is ismerten téves dátumozású ítéleti kiadmányt szerezte be, így joggal juthatott arra a következtetésre, hogy a Liga pályázatának benyújtása napján (2007. április 24-én) a Liga már tudott arról, hogy nem jogosult pályázni, mivel nincs érvényesen elfogadott 2005. évi közhasznúsági jelentése (noha az ítélet nem emelkedett még jogerőre). Mivel a Liga az NCA véleménye szerint rosszhiszeműen és alaptalanul pályázott, így az NCA kollégiumának már a támogatás megítélésére sem lett volna lehetősége, így a Kollégium – a támogatási szerződés Liga általi súlyos megsértésére hivatkozással – a szerződéstől elállt, valamint a Liga számára megítélt ötmillió forint visszafizetéséről rendelkezett. Később a Pesti Központi Kerületi Bíróság

1Pk.175.402/2011/8. számú ítéletével megállapította, hogy mivel a Liga a pályázat benyújtásának időpontjában valójában rendelkezett érvényesen elfogadott közhasznúsági jelentéssel, tekintettel arra, hogy az azt elfogadó közgyűlési határozat megsemmisítésére ténylegesen csak a pályázat benyújtásának időpontját követően került sor, amellyel tehát az MRL értelemszerűen nem lehetett tisztában, ezért az NCA elállása nem volt jogszerű.

- [4] Az MRL elnöksége 2011. május 19-én 14/2011. (05. 19.) számú határozatával fegyelmi eljárást rendelt el, és fegyelmi bizottságot hozott létre. Az egyesületi alapszabály 8. § (9) bekezdése értelmében fegyelmi vétségnek minősül az alapszabály vagy egyéb belső szabályzat súlyos vagy többszöri vétkes megszegése, a tagi kötelezettségek folyamatos vagy ismétlődő vétkes elmulasztása, illetve az egyesület érdekeinek, jó hírnevének súlyos vagy többszöri megsértése. Az alapszabály értelmében ilyen esetben az elnökség fegyelmi eljárást rendelt el, fegyelmi bizottságot hoz létre, és a fegyelmi bizottság javaslata alapján határoz a fegyelmi vétség megtörténtéről, illetve az alkalmazandó szankcióról, amely lehet figyelmeztetés, a tagsági jogok ideiglenes felfüggesztése, vagy kizárás. A tag az elnökségi határozat ellen a küldöttgyűléshez nyújthat be jogorvoslati kérelmet. Mivel az elnökség úgy találta, hogy az egyesület érdekeit az indítványozó megsértette, 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elrendelte a fegyelmi eljárást, és létrehozott egy háromtagú fegyelmi bizottságot. Az elnökség álláspontja szerint a felperes több esetben olyan alaptalan peres eljárásokat indított az alperes ellen, amely eljárások az alperes fennmaradását is veszélyeztették (ezek alaptalanságának tényét a Fővárosi Ítélet tábla 4.Pf.21.587/2009/4. számú és 4.Pf.21.618/2010/4. számú jogerős ítéletei is megállapították); ugyancsak súlyos fegyelmi vétségnek minősül a későbbi panaszosnak a Nemzeti Civil Alapprogramnál tett bejelentése, melynek következtében az egyesületet több millió forint pályázati összeg visszafizetésére kötelezték és az NCA-pályázatokból több évre kizárták. Az elnökség szerint a felperes eljárásának ezen következménye, amellyel, hogy az egyesületnek jelentős összegű kárt okozott, ugyancsak az egyesület fennmaradását veszélyezteti.
- [5] A fegyelmi bizottság elnöke 2011. szeptember 21-én tájékoztatta a fegyelmi eljárás megindulásáról a panaszost, felhívta őt, hogy írásbeli védekezését 2011. október 25-ig juttassa el a bizottságnak, valamint tájékoztatta, hogy szóbeli meghallgatására 2011. október 31-én kerül sor. Az indítványozó 2011. szeptember 29-i válaszlevelében azt írta a fegyelmi bizottság elnökének, hogy a 2011. május 19-i elnökségi ülés részletes jegyzőkönyve ismeretében hiányában a védekezését nem tudja előterjeszteni. A fegyelmi bizottság 2011. október 10-én megküldte a felperesnek a 2011. évi elnökségi ülések határozatainak kivonatát (a részletes jegyzőkönyvet nem). 2011. október 20-án kelt levelében a felperes arra hivatkozott, hogy a kivonatokból a határozatok pontos tartalma nem állapítható meg, és ismételten kérte az elnökség 2011. május 19-i ülése részletes jegyzőkönyvének megküldését. 2011. október 26-án a fegyelmi bizottság elnöke arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a fegyelmi tárgyalást a védekezéshez szükséges felkészülés lehetővé tétele érdekében egy későbbi időpontban, 2011. november 14-én tartják meg. A panaszos 2011. november 5-én kelt levelével közölte a fegyelmi bizottság elnökével, hogy a korábbi elnökségi tagokkal, köztük a jelenleg is elnökségi tagságot betöltő személyek mindegyikével szemben fegyelmi eljárás lefolytatását kezdeményezi; hogy a jelenlegi elnökséggel szemben elfogultságot jelent be; valamint hogy a fegyelmi bizottság elnökével szemben külön is elfogultságot jelent be. (Mivel az alapszabály vagy más belső szabályzatok elfogultsági eljárásról nem rendelkeznek, így az elfogultsági kifogásról az elnökség nem határozott, a fegyelmi eljárás kezdeményezésére irányuló előterjesztést azonban érdemben megtárgyalta, és azt 2011. decemberi 15-i ülésén a 13/2011. (12. 15.) számú határozatával elutasította, a panaszost pedig erről 2012. január 12-én tájékoztatta.)
- [6] A panaszos 2011. november 14-én a fegyelmi tárgyaláson nem jelent meg, ezért a fegyelmi bizottság elnöke még ugyanezen a napon tájékoztatta őt arról, hogy a fegyelmi tárgyalásra új határnapot tűz ki 2011. december 12-ére, egyben felhívta a figyelmét arra, hogy ha ezen a napon sem jelenik meg, és nem menti ki magát, akkor a fegyelmi bizottság a távollétében hozza meg a döntését és így teszi meg a javaslatát az elnökségnek. 2011. november 15-én írásbeli védekezést is előterjesztett, amiben arra hivatkozott, hogy a fegyelmi eljárással kapcsolatba hozható elnökségi ülések, illetve közgyűlések anyagaiba nem tudott betekinteni, ezért addig, amíg ezt a rendelkezésére nem bocsátják, az eljárásban nem áll módjában együttműködni. Hivatkozott arra is, hogy 2011. november 5-én a fegyelmi bizottság tagjaival szemben elfogultságot jelentett be és ellenük fegyelmi eljárást kezdeményezett, így fegyelmi bizottságként az ő ügyében ezen személyek nem járhatnak el. Mindezek ellenére a második kitézött határnapon a panaszos a fegyelmi tárgyaláson több másik személlyel együtt mégis megjelent, utóbbiak tárgyaláson való részvételét azonban a fegyelmi bizottság elnöke nem engedélyezte. Emiatt a panaszos érdemi nyilatkozatot nem tett, és a fegyelmi tárgyalásról – az elnök azon tájékoztatása ellenére, hogy ez a fegyelmi tárgyalás lefolytatását nem akadályozza – eltávozott.

- [7] A fegyelmi bizottság a döntését 2012. február 20-án hozta meg, 1/2012. FB számmal, amelyben megállapította a fegyelmi vétség elkövetését, és azt javasolta az elnökségnek, hogy zárja ki a panaszost az egyesületből. A határozat indokolása szerint a fegyelmi bizottság már korábbi eljárásában is indítványozta a panaszos kizárását az elnökségnek, a kizárásra azonban akkor végül nem került sor. Súlyos, a fegyelmi döntést önmagában is megalapozó fegyelmi vétségnek minősült a fegyelmi bizottság szerint az, hogy – a PKKB által végül jogerősen megsemmisített – azon NCA-döntést megalapozó vizsgálatot, amelynek végén az NCA az egyesületnek már megítélt ötmillió forint vissza nem térítendő támogatás visszafizetésére kötelezte az MRL-t, maga a panaszos indította el bejelentésével. Emellett a fegyelmi bizottság véleménye szerint a panaszos folytatólagosan fegyelmi vétséget követ el, az Etikai Kódexet több ponton megsértette, amikor több megalapozatlan pert is indított az MRL ellen, amelyek az egyesület létét is veszélyeztették. Hivatkozott a Fővárosi Törvényszék egy korábbi ítéletének indoklására is, amelyben a bíróság azt mondta ki, hogy „a bíróság nem adott hitelt annak a felperesi jogi képviselő által és a jelenlevő felperes egyetértésével a bíró kérdésére adott válasznak, miszerint az alperes határozatainak sorozatos megtámadására a társadalmi szervezet jogszerű működéséhez fűződő ösztársadalmi érdek érvényre juttatása indítja. Azt a bíróság megállapítani nem tudta, hogy milyen egyéb, személyes érdek vezeti a felperest a folyamatos perlekedésre, azonban az ügy összes körülményeiből, a nyilatkozatokból egyértelművé vált, hogy a felperes magatartása a társadalmi szervezet tagjától elvárható magatartással nem egyezik. A jelen ügyben a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes és az alperes között jogvita helyett vita van, amelynek alapja a felperes valamely személyes érdeke.” Továbbá: „a felperes magatartása láthatóan nem az egyesület működésének törvényességét célozza, hanem az egyesület céljával és a törvénnyel összhangban lévő munkájának gátolását.”
- [8] A fegyelmi bizottság beszámolóját és javaslatát a Liga elnöksége 2012. március 1-jén tárgyalta meg. A beszámolót elfogadta, 5/2012. (03. 01.) számú határozatával pedig nyolc igen szavazattal, ellenszavazat nélkül, egy tartózkodás mellett az indítványozót kizárta az egyesület tagjai közül. A panaszos 2012. március 17-én fellebbezett e határozat ellen; az MRL küldöttgyűlése, amelyen – még tagként – a panaszos is jelen volt, ezt 2012. május 29-én 28/2012. (05. 29.) számú határozatával elutasította. A kizárást 67 igennel, egy ellenszavazattal, egy tartózkodás mellett szavazta meg az egyesület legfőbb szerve.
- [9] 3. A tagsági jogviszony jogellenes megszüntetése miatt a panaszos a küldöttgyűlési határozat megsemmisítése iránt polgári peres eljárást kezdeményezett, mivel véleménye szerint kizárására több szempontból is jogellenesen került sor. Hivatkozott arra, hogy a fegyelmi bizottság 2012. február 20-i határozatát csak 2012. május 8-án kapta meg. Érvéle szerint a fegyelmi bizottság, illetve az elnökség a határozatait nem hozhatta meg törvényesen, mivel egyrészt a fegyelmi bizottság elnökével szemben elfogultsági kifogást jelentett be, amit nem bíráltak el, másrészt azon, jelenleg is elnökségi tagokkal szemben, akik a korábbi elnökség tagjai is voltak, fegyelmi eljárást kezdeményezett, így amikor ezt a fegyelmi kezdeményezést elutasította, az elnökség (egy része) valójában a saját ügyében hozott döntést. Ezenkívül az elnökség kizárásról szóló határozatának részletes indokolása nem volt, az elnökség a fegyelmi bizottság indítványára utalt benne, ráadásul ezt a felperes csak jóval később, 2012. május 8-án kapta meg. Hivatkozott arra is, hogy a közgyűlés kizáró határozatáról sem kapott semmilyen indokolt határozatot; továbbá a közgyűlésen a név szerinti szavazáskor két fővel kevesebben vettek részt, mint amennyien a közgyűlés kezdetén jelen voltak. A fegyelmi bizottság határozatával a legfőbb probléma az indítványozó-felperes szerint az volt, hogy ebben arra hivatkoznak, miszerint őt korábban az etikai bizottság elmarasztalta, noha azt a határozatot a Fővárosi Törvényszék később megsemmisítette. A Nemzeti Civil Alapprogramot pedig csak általános jelleggel tájékoztatta arról, hogy az egyesületnek megfelelő törvényes képviselete a pályázat benyújtásakor nem volt, ennek ellenére a megítélt támogatást felvette; de nem kezdeményezett eljárást kifejezetten a támogatás visszavonása céljából, arra az NCA-nak a bíróságtól való (bár az ő felhívása alapján történő) tájékozódása és a bíróság által adott információk alapján került sor.
- [10] A Fővárosi Bíróság 2013. március 7-én meghozott, 70.P.22.956/2012/16. számú ítéletével a felperes-indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint az ötmillió forintos pályázati összeg visszafizetésének kötelezettségéről az NCA a panaszos bejelentését követő tájékozódása eredményeképpen rendelkezett, noha a bíróság azt az ítéletét, amellyel a 2005. évi közhasznúsági jelentést (ami a pályázás feltétele volt) jóváhagyó küldöttgyűlési határozatot megsemmisítette, valójában nem az adminisztrációs hiba miatt az ítéleten feltüntette 2006. november 23. napján, hanem 2007. november 23. napján, vagyis a pályázat (2007 áprilisában történt) benyújtását követően hozta meg, a panaszosnak pedig – mint ezen utóbbi per felperesének, aki tehát az eljárásban részt vett – tudnia kellett, hogy az ítéletet mikor hozta meg a bíróság. A kizárás tehát az egyesület érde-

kével ellentétes magatartáson alapult, vagyis a Fővárosi Bíróság szerint az arról született határozat tartalmilag alapszabályszerű volt. Ami a fegyelmi bizottság elnökével – mint egyesületi elnökségi taggal – szembeni fegyelmi eljárást illeti, arról a Fővárosi Bíróság megállapította, hogy a fegyelmi határozat meghozatalakor, vagyis 2012. február 20. napján ilyen fegyelmi eljárás már nem volt folyamatban, tekintettel arra, hogy az erre irányuló panaszosi indítványt az elnökség már korábban, 2011. december 15-én meghozott határozatával elutasította, amely határozatot maga a panaszos kezdeményező sem támadott meg az arra rendelkezésre álló határidőn belül a bíróság előtt, így annak jogellenessége jelen eljárásban sem volt vizsgálható. A küldöttgyűlés határozatképességét nem befolyásolta, hogy kettővel kevesebb szavazatot adtak le, mint ahányan a jegyzőkönyv szerint a küldöttgyűlés elején jelen voltak, így az nem vezethetett a küldöttgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítására. Az elfogultsági kifogással kapcsolatban pedig a Fővárosi Bíróság azt állapította meg, hogy ilyen eljárást a Liga alapszabálya vagy más belső szabályzatai nem ismernek, így arról jogszerűen nem is született, ezért nem is született döntés. A kizárásról szóló elnökségi határozatról szóló tájékoztatási kötelezettség valóban fennáll, a bíróság szerint azonban maga a panaszos-felperes is elismerte, hogy a részletes indokokat tartalmazó határozatot még a közgyűlési határozat meghozatala előtt kézhez vette, a közgyűlésen jelen volt, így érdemben az ellene felhozott kifogásokra nyilatkozni tudott. Erre tekintettel a bíróság összességében azt állapította meg, hogy a felperes kizárásáról rendelkező határozatok meghozatalára formailag is jogszerűen került sor. Általánosságban a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos az egyesület különböző szerveinek határozatait folyamatosan, válogatás nélkül támadta meg, ezzel joggal való visszaélést megvalósítva. Mivel ez veszélyeztette az egyesület működését, azaz a panaszos a Liga érdekeit súlyosan és többször vétkesen sértette, az egyesületből való kizárása jogszerű.

- [11] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes fellebbezett, amelyet a Fővárosi Ítéletábrla 4.Pf.20.609/2013/11. számú ítéletével elutasított, jogerősen is helybenhagyva az elsőfokú bíróság ítéletét. A felperes indokai között szerepelt, hogy a fegyelmi bizottság, az elnökség és a közgyűlés határozatai nem felelnek meg a határozatokkal szembeni formai követelményeknek, mivel indokolást nem tartalmaznak; hogy a kizárást javasoló elnökségi határozat egyszerűen visszautal a fegyelmi eljárásra; hogy a közgyűlés döntéséről őt nem értesítették. A bíróság ezzel szemben megállapította, hogy a határozatok tényszerűen tartalmazzák a döntések indokait; hogy az eljárás részévé vált a fegyelmi eljárás anyaga, így az arra való utalás elégséges; hogy a felperes a valósággal ellentétesen állította, hogy a közgyűlés döntéséről (amelyen egyébként személyesen jelen volt) nem kapott értesítést. Igazat adott a Fővárosi Ítéletábrla az indítványozónak abban, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta és minősíthette volna az indítványozónak az MRL tevékenységével összefüggő teljes magatartását, hanem csak a kizárással kapcsolatos határozatok alapjául szolgált magatartásokat, ezt azonban nem tekintette olyan súlyúnak, amely az elsőfokú bíróság határozatának jogszerűségét érdemben érintette volna, vagyis amely más ítélet meghozatalát indokolta volna. Az indítványozó ugyan hivatkozott arra is, hogy az NCA előtt a kizárása alapjául szolgáló konkrét eljárást az egyesület törvényes működésének helyreállítása érdekében kezdeményezte, ám az ítéletábrla ezzel nem értett egyet, és e tekintetben az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta. A másodfokú ítélet szerint a panaszos által kezdeményezett eljárásból kifolyólag a Ligát jelentős hátrány érte, amely önmagában is indokolta a fegyelmi büntetés kiszabását; azt pedig, hogy e büntetés arányos-e a panaszos magatartásával, az egyesület szerveinek kell mérlegelnie, e mérlegelés felülbírálatát az egyesületi autonómiába ütköztetné.
- [12] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, azt azonban a Kúria Pfv.IV.20.997/2014/4. számú ítéletével szintén elutasította. Az ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság a panaszos felperes felülvizsgálati kérelmében felhozott minden kifogásra kitért, és ezen megállapításokkal a Kúria minden tekintetben egyetért. Egyetért azzal is, hogy az NCA előtti eljárás megindítása az egyesület működését veszélyeztette, ezért a fegyelmi büntetés kiszabása indokolt, annak mértéke pedig az egyesületi autonómia miatt nem vizsgálható.
- [13] 4. Az indítványozó 2014. december 9-én az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte mindhárom ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény IX. cikk (1), VIII. cikk (2) és XXVIII. cikk (1) bekezdését. A panaszos szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által biztosított véleménynyilvánítási szabadságot az ítéletek azáltal sértik, hogy azok egy olyan fegyelmi döntést hagytak jóvá, amely az egyesület törvényes működése érdekében tett cselekményeire, azon belül is egy konkrét eljárás során tett közérdekű bejelentésére, a közérdek védelmében történő fellépésére (jogtalanul megítélt állami pályázati pénz visszafizetésének kezdeményezésére), mintegy megtorlásképpen született. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga

azért sérült, mert a fegyelmi eljárás során a nyilatkozattételre való jogát ugyan „direkt módon nem korlátozták”, de azt „kiüresítették”; a bizottság összetétele nem volt megfelelő, annak elnöke elfogult volt; az elnökségi határozatot az indítványozónak csak többszöri kérésre küldték meg; a közgyűlési döntésről nem kapott határozatot – mindezek miatt sérült a tisztességes eljárás részét képező „pártatlan fórumhoz való jog”, a „szóváltásos eljáráshoz való jog” és a fegyverek egyenlőségének elve; valamint hogy az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási indítványa ellenére nem szerezte be a fegyelmi eljárással kapcsolatos valamennyi iratot.

- [14] Végül a panaszos az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésében foglalt egyesüléshez való joga tekintetében több korábbi alkotmánybírósági határozatot is felhoz. Hivatkozik a 22/1994. (IV. 16.) AB határozatra, mely szerint „[a]z egyesülési szabadság joga mindenkit megillető szabadságjog. Ez a jog elsősorban a cél megválasztásának szabadságát jelenti, jelenti továbbá a célra rendelt szervezet alapításának szabadságát, az ehhez való csatlakozás önkéntességét, valamint az önkéntes kilépés lehetőségét.” A 21/1996. (V. 17.) AB határozat pedig – a 30/1992. Abh.-ban foglalt szükségességi-arányossági tesztet az egyesülési jogra alkalmazva – kimondta, hogy „[a]z egyesülési jog korlátozása »mások jogai és szabadsága« sérelemtől való megóvása érdekében akkor alkotmányos, ha ezt a korlátozást a másik jog szükségessé tette és a korlátozás mérve a védelem céljával arányos”, vagyis az egyesülési jog korlátozásának egy másik alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében elkerülhetetlennek kell lennie, és a korlátozásnak meg kell felelnie az arányosság mércéjének is. Az indítványozó szerint az egyesülési jog korlátozása egyes szélsőséges esetekben szükséges lehet, ám az a korlátozás, amely – pusztán annak véleménye kifejezése miatt – az egyesületi tag jogainak teljes kiüresítéséhez, a tagi jogviszony megszüntetéséhez vezet, alaptörvény-ellenes.
- [15] 5. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz érdemben elbírálható-e. Ennek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [16] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a felülvizsgálati eljárásban hozott, sérelmezett kúriai döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].
- [18] Formai feltételként továbbá az indítvány – az Alaptörvény IX. cikk (1) és VIII. cikk (2) bekezdésére vonatkozó indítványi elemek kivételével – tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], illetve tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. A VIII. cikk (2) bekezdése és IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában azonban ilyen indokolás, mely alapján a bírói döntés és az egyesüléshez való jog, illetve a véleménynyilvánítási szabadság esetleges sérelme közötti érdemi alkotmányjogi összefüggés megállapítható lenne, nincs. Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a panaszt az Alaptörvény IX. cikk (1) és VIII. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem tekintetében visszautasította.
- [19] Ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését illeti, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joggal összefüggő indítványi elem tekintetében az indítványozó érveket hozott fel, mely alapján az Alkotmánybíróság az ügyet végül vizsgálatra befogadta. Ám a vizsgálat közben nyilvánvalóvá vált, hogy egyetlen kivétellel az egyesület belső szerveinek eljárását kritizálja, amelyek nem tekinthetők a bírói döntés ellen megfogalmazott indítványnak; az egyetlen kivétel (az, hogy az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási indítványa ellenére nem szerezte be a fegyelmi eljárással kapcsolatos valamennyi iratot) pedig a bíróság bizonyításfelvételi, bizonyítékértékelési, így tényállás-megállapítási tevékenységét kifogásolja. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, és nem tartozik hatáskörébe a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyításfelvételi és bizonyítékértékelési tevékenységének felülbírlata, mivel ezen kérdések nem vetik fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem annak lehetőségét, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről

legyen szó; ezért az Alkotmánybíróság a panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem tekintetében is visszautasította.

- [20] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.997/2014/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéletábla 4.Pf.20.609/2013/11. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22.956/2012/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. május 3.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/786/2015.

